

יחס ההלכה ליהודים שאינם שומרים תורה ומצוות

תלמידים: אביתר לוי ונועם פרחי כיתה: ט' מורה מלווה: אשר פופר בי"ס: ישיבת אמי"ת כפר גנים פ"ת

שאלה תורנית והקשר לחיים האישיים שלנו

מגוון הציבורים והקהילות במדינת ישראל יוצר התמודדות כיצד יוצרים חברה מאוחדת על אף השוני. סוגיא זו בלטה במיוחד בשנה זו. בשנה האחרונה חוונו שלושה סבבי בחירות. תקופות בחירות סוחבות איתן עיסוק מוגבר בשונה ובמבדיל בין הקבוצות השונות.

השיח המבדיל חדר לכל מקום, בין החברים, בתוך המשפחה, בקהילות וכדומה, בכל מקום דיברו על מפלגות פילוגים והבדלים. דיבורים אלו צרמו לאוזנינו מאוד, והעצימו בתוכנו את השאלה מהו יחס התורה ליהודים בעלי תפיסה שונה, ובפרט, בדורנו, שיש קבוצות בעם ישראל שמקיימות תורה ומצוות, ויש קבוצות שאינן שומרות תורה ומצוות, כיצד לפי תפיסת התורה צריך להיות היחס בין הקבוצות.

בנוסף, לשיח הציבורי שמעצים בתוכנו את שאלת היחס בין הציבורים השונים, גם התא המשפחתי המורחב שלנו מזמן עיסוק בנושא זה. המשפחה המורחבת שלנו כוללת דתיים וחילונים, במפגשים בינינו אנו פוגשים סגנונות חיים שונים משלנו, במפגשים אלו עולים דיונים על נושאים שונים בהם ניתן לראות הבדלים בתפיסות עולם בין הקבוצות השונות, ומפגשים אלו גם כן מעוררים בנו את שאלת היחס בין הציבורים.

ממקום זה ומתוך רצון למצוא את נקודת החיבור, מתוך אמונה כי דרכיה של התורה חותרות לשלום ולאחדות העם ניגשנו לעבודת החקר.

סקירת מקורות תורניים

שאלה זו העסיקה את חכמי ישראל במהלך הדורות. ראינו שהתייחסות חכמי ישראל לנושא היתה שונה במהלך הדורות בהתאם לסגנון החיים ולמבנה הציבורים השונים בעם ישראל. ראינו את דברי החכמים מתקופת התנאים. בתקופתם העם היהודי היה מחובר לקיום תורה ומצוות, ועזיבת הדת היתה נתפסת בעיני הציבור כעזיבת העם היהודי, ולכן הם התייחסו בחומרה אל עוזבי הדת.

לאחר מכן ראינו התייחסות של חכמים מתקופת הראשונים, הרמב"ם והרמב"ן. שניהם הבחינו בין מקומות בהם יש ציבור יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, אך מזהה את עצמו כחלק מהעם היהודי, לבין תקופת התנאים בה עזיבת הדת היתה נחשבת לעזיבת היהדות.

הרמב"ם התמודד עם תנועת הקראים, יהודים ששומרים רק את הדברים שכתובים בתורה שבכתב. הרמב"ם מחדש ביחס לבני הקראים, שמתנהגים כפי החינוך שקיבלו בקהילת הקראים, שנחשבים כתינוקות שנשבו ויש להתייחס אליהם בקירבה ואהבה.

מאז תחילת תנועת ההשכלה ותנועת החילון ועד ימינו חכמי ישראל נדרשו בצורה רחבה לשאלת היחס בין הציבורים השונים. החכמים השתמשו במגוון מושגים ופסיקות הלכתיות כדי להכריע על היחס בין הקהילות בעם ישראל בתקופתנו.

החכמים התבססו רבות על דברי הרמב"ם והרמב"ן שהזכרנו, ובפרט על המושג שהזכיר הרמב"ם - "תינוק שנשבה". פוסקי דורנו התבססו גם על התפיסה האמונית בדורנו, שרבים מאמינים באלוקים, על אף שאינם רואים את עצמם כמחויבים לתורה ומצוות.

סקירת מקורות חברתיים

כפי שפתחנו, בשנה זו, שנה של מערכות בחירות רבות, לצערנו הדיבורים על פילוגים והבדלים בין הציבורים במדינת ישראל נשמעו לרוב. היתה תחושה ששכחנו כי בני עם אחד אנחנו.

אל מול דיבורי פלגנות, יש התארגנויות שונות בחברה הישראלית שפועלות לאחדות. בין מפעלי האחדות השונים, ניתן לציין את הגרעינים התורניים – מפעל מדהים בו משפחות תורניות מתגוררות באיזורי אוכלוסיה חילונית ויחד בונים חברה משותפת, בה הציבורים השונים לומדים זה מזה.

במסגרת המחקר שלנו בהכנת העבודה, דיברנו עם רב בגרעין התורני ברמלה, הרב שמעון יפרח.

הרב יפרח שיתף אותנו בתחושות שלו בנוגע להחלטה להצטרף לגרעין התורני. הרב חיבר אותנו להתמודדויות והפעילויות שמלוות את עבודתו בעיר.

השיחה איתנו הותירה בנו רושם, ראינו את היופי והשמחה שבתחושת האחדות והחיבור.

ה' אומר על עם ישראל כי בניו הם, ואהובים הם לפניו, גם אנו שהולכים בדרך ה', נאהב כל אחד מישראל ונידבק במידותיו של הקדוש ברוך ה', ובזכות הדבקות במידותיו נתפלל שיראה ה' אהבתו עלינו בגלוי במהרה.

